

Prof. dr. sc. Maja BUKOVAC PUVAČA*
 Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci
maja.bukovac.puvaca@pravri.uniri.hr

UDK 347.426:343.122(4)
 Izvorni znanstveni rad
 Rad stigao: 1. svibnja 2025.
 Rad prihvaćen: 30. svibnja 2025.

Prof. dr. sc. Loris BELANIĆ**
 Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci
loris.belanic@pravri.uniri.hr

EUROPSKI SUSTAVI POPRAVLJANJA ŠTETE ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA

Sažetak: U radu se prikazuju sustavi popravljivanja štete žrtvama kaznenih djela u hrvatskom, švicarskom, njemačkom i austrijskom pravu. Uvodno se u najbitnijim crtama daje prikaz Direktive br. 2004/80/EZ o naknadi žrtvama kaznenih djela. Potom se analiziraju relevantne odluke Suda EU a tiču se pitanja „pravične i primjerene“ novčane naknade te pitanja opravdanosti isključenja prava pojedinih osoba na naknadu. Nakon toga slijedi prikaz uređenja po navedenim državama. Analiziraju se pitanja: kruga ovlaštenika prava na naknadu, karakter naknade (radi li se o naknadi štete ili o socijalnim naknadama), liste kaznenih djela glede kojih postoji pravo na naknadu, razlozi isključenja ili umanjenja prava na naknadu, vrste i visine naknade, postupak ostvarivanja naknade. Zaključuje se kako postoje određene razlike glede karaktera naknade, no ne postoji neka suštinska razlika u pretpostavkama ostvarivanja prava na naknadu. Jedino je evidentna visina naknade koja se ostvaruje u pojedinim sustavima (ovo poglavito vrijedi za hrvatsko pravo u odnosu na ostale promatrane sustave).

Ključne riječi: šteta, popravljivanje, žrtva, kazneno djelo, Europska unija.

1. Uvod

Zbog činjenice da žrtve kaznenih djela često ne mogu ostvariti pravo na naknadu štete od počinitelja tih djela, šezdesetih godina prošlog stoljeća u Europi se počinje razvijati ideja o tome da se ona žrtvama osigura iz javnih sredstava, kada dio država počinje u tu svrhu osnivati posebne mehanizme naknade. Najznačajniji rezultati brojnih aktivnosti u okviru Vijeća Europe i Europske unije¹ usmjerenih ka poboljšanju položaja žrtava kaznenih djela u pogledu dostupnosti te naknade jesu Europska konvencija o naknadi štete žrtvama kaznenih djela nasilja² i Direktiva 2004/80/EZ.³ Vrlo brzo na-

* Dr. sc. Maja Bukovac Puvača, redovita profesorica u trajnom zvanju, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3266-2108>.

** Dr. sc. Loris Belanić, redoviti profesor, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8275-488X>

¹ O legislativnim aktivnostima na međunarodnom planu i u okviru Europske unije koje su pratile razvoj te ideje vidi Bukovac Puvača, Maja, Državne naknade žrtvama kaznenih djela u Republici Hrvatskoj, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 34, br. 1. (2013.), str. 333-357, 334-337.

² European Convention on the Compensation of Victims of Violent Crimes, usvojilo ju je Vijeće Europe 24. studenog 1983. g., na snagu je stupila 1. veljače 1988. g. Republika Hrvatska je tu Konvenciju potpisala 7. travnja 2005. g. Sabor je 16. svibnja 2008. godine donio Zakon o njenom potvrđivanju (Narodne novine - Međunarodni ugovori, 4/08.), a na snagu je u odnosu na Republiku Hrvatsku stupila 1. studenog 2008. g. (Narodne novine - Međunarodni ugovori, 7/08.), dalje u tekstu: Konvencija.

³ Direktiva Vijeća 2004/80/EZ, od 29. travnja 2004. o naknadi žrtvama kaznenih djela, Službeni list Europske unije, L 261/15 (dalje: Direktiva).